

Υλικό προετοιμασίας

Πανελλήνιος Διαγωνισμός Ορθογραφίας

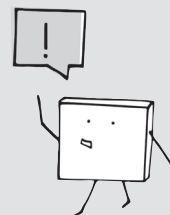

SUPER CONTEST

Κανόνas 1: ΡΗΜΑΤΑ ΣΕ -ω

Από μια λέξη είναι δυνατόν να βγαίνουν πολλές άλλες. Έτσι, λοιπόν, μαθαίνοντας την ορθογραφία μιας λέξης είναι δυνατόν να μάθουμε και όλες τις άλλες που ανήκουν στην ίδια οικογένεια με εκείνη.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ: Από το ρήμα μαθαίνω βγαίνουν: η μάθηση, ο συμμαθητής, ακόμα και τα μαθηματικά!

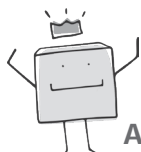
ΑΣΚΗΣΗ 1

■ Σε κάθε στήλη υπάρχουν οικογένειες λέξεων. Υπογράμμισε το όμοιο κομμάτι τους.

γράφμα	φίλος	αέρας	γυαλί
γραμματοκιβώτιο	φιλικός	αερόστατο	γυαλικό
γραμματοσειρά	φιλοπόλεμος	αεροπλάνο	γυαλόχαρτο
γραμματική	φιλία	αεροπόρος	γυαλίζω
γραμματόσημο	φιλονικία	αερικό	γυάλισμα
γραμματέας	φιλαρμονική	αεραγωγός	γυαλιστερός

Απάντηση

γράφμα	φίλος	αέρας	γυαλί
γραμματοκιβώτιο	φιλικός	αερόστατο	γυαλικό
γραμματοσειρά	φιλοπόλεμος	ευάερος	γυαλόχαρτο
γραμματική	φιλία	αεροπόρος	γυαλίζω
υπογραμμίζω	φιλονικία	αερικό	γυάλισμα
γραμματέας	φιλαρμονική	αεραγωγός	γυαλιστερός

ΑΣΚΗΣΗ 2

■ Βάλε στη σωστή στήλη τις παρακάτω λέξεις, ώστε να φτιάξεις οικογένειες λέξεων.

Λογοτεχνία, φιλόλογος, επίλογος, λογικός, δημόσιος, δημοτικός,
δημοκρατία, δήμαρχος, ζυμαρικά, προζύμι, ζυμαρί, ζυμώνω

ζύμη

λόγος

δήμος

Απάντηση

ζύμη

ζυμαρικά

προζύμι

ζυμάρι

ζυμώνω

λόγος

λογοτεχνία

φιλόλογος

επίλογος

λογικός

δήμος

δημόσιος

δημοτικός

δημοκρατία

δήμαρχος

Κανόνας 2: -ιο ΚΑΙ -ειο

Τα ουδέτερα ουσιαστικά που λήγουν σε **-ιο** γράφονται με **γιώτα**. Όταν τα ουσιαστικά αυτά δηλώνουν μία τοποθεσία, ένα κτίριο, ένα μέρος, τον χώρο εργασίας κάποιου ή υπηρεσίες, τότε η κατάληξη **-ειο** γράφεται με **έψιλον γιώτα**. Βέβαια υπάρχουν κι εξαιρέσεις: κρύο, δύο, πλοίο, γελοίο, ηχείο, λαχείο, βραβείο

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ: Ουσιαστικά σε **-ίο**: βιβλίο, θρανίο, πτυχίο, τοπίο, θηρίο, βυτίο, πεδίο, δελτίο, δισκίο, φορτίο

Ουσιαστικά σε **-ειο**: κυλικείο, μαγειρείο, μνημείο, πορθμείο, σημείο, σχολείο, ταμείο κ.α.

ΑΣΚΗΣΗ 3

■ Πώς λέγεται το μέρος/ ο τόπος όπου:

Εργάζεται ο ιατρός

_____

Πωλούνται κοσμήματα

_____

Μαγειρεύει ο μάγειρας

_____

Εργάζεται ο κουρέας

_____

Πωλούνται βιβλία

_____

Εργάζεται ο υπουργός

_____

Απάντηση

Εργάζεται ο ιατρός

ιατρείο

Πωλούνται κοσμήματα

κοσμηματοπωλείο

Μαγειρεύει ο μάγειρας

μαγειρείο

Εργάζεται ο κουρέας

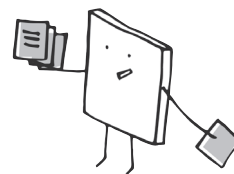
κουρείο

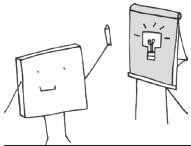
Πωλούνται βιβλία

βιβλιοπωλείο

Εργάζεται ο υπουργός

υπουργείο

ΑΣΚΗΣΗ 4

■ Συμπλήρωσε με **-ί** ή **-εί**:

αρχηγ__ο	θραν__ο	σκολ__ο	κυλικ__ο	τοπ__ο
γραφ__ο	δελτ__ο	θηρ__ο	βιβλ__ο	ταχυδρομ__ο
πτυχ__ο	παντοπωλ__ο	δοχ__ο		

Απάντηση

αρχηγείο	θρανίο	σχολείο	κυλικείο	τοπίο
γραφείο	δελτίο	θηρίο	βιβλίο	ταχυδρομείο
πτυχίο	παντοπωλείο	δοχείο		

Κανόνας 3: της ΚΑΙ τις

Το άρθρο γράφεται με **ήτα** στη γενική ενικού. Το άρθρο γράφεται με **γιώτα** στην αιτιατική πληθυντικού.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ:

Αυτό είναι το σπίτι της Μαρίας.

Δες το αυτοκίνητο της μαμάς μου.

Αυτή είναι απόφαση της Έλενας.

Θα αγοράσω όλες τις κούκλες!

Σεβάστηκε τις αποφάσεις μου.

Πού τις πας τις παντόφλες μου!

Ο κόσμος θαύμασε τις τούμπες της ακροβάτισσας.

Τα παιδιά εκτιμούν τις ικανότητες της δασκάλας.

ΑΣΚΗΣΗ 5

■ Συμπλήρωσε τις προτάσεις με το σωστό άρθρο (**της** ή **τις**):

Ο πίνακας ___ Μαρίας είναι ζωγραφισμένος με τα χρώματα ___ άνοιξης.

Περάσαμε ___ καλοκαιρινές διακοπές στο χωριό ___ Άννας.

Η κασετίνα ___ φίλης μου είναι ασήκωτη.

Κρατήστε ___ απόψεις σας για τον εαυτό σας.

Τα σκηνικά ___ παράστασης ήταν εντυπωσιακά με ___ καλοφτιαγμένες λεπτομέρειές τους.

Η είσοδος ___ πολυκατοικίας έχει λερωθεί από ___ λάσπες των παπουτσιών.

Απάντηση

Ο πίνακας της Μαρίας είναι ζωγραφισμένος με τα χρώματα της άνοιξης.

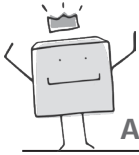
Περάσαμε τις καλοκαιρινές διακοπές στο χωριό της Άννας.

Η κασετίνα της φίλης μου είναι ασήκωτη.

Κρατήστε τις απόψεις σας για τον εαυτό σας.

Τα σκηνικά της παράστασης ήταν εντυπωσιακά με τις καλοφτιαγμένες λεπτομέρειές τους.

Η είσοδος της πολυκατοικίας έχει λερωθεί από τις λάσπες των παπουτσιών.

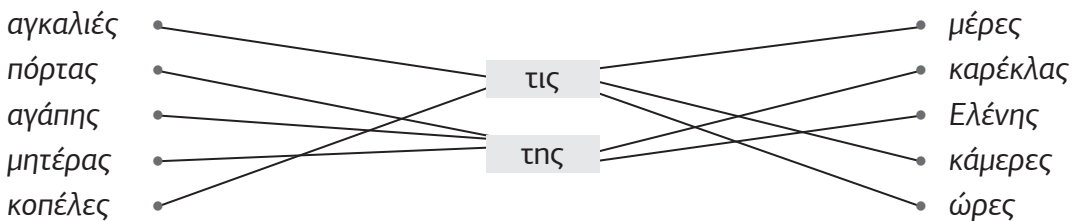

ΑΣΚΗΣΗ 6

■ Αντιστοίχισε τα σωστά:

αγκαλιές •		• μέρες
πόρτας •	τις	• καρέκλας
αγάπης •		• Ελένης
μπέρας •	της	• κάμερες
κοπέλες •		• ώρες

Απάντηση

Κανόνας 4: ΤΟ ΤΕΛΙΚΟ ν

Πότε μένει

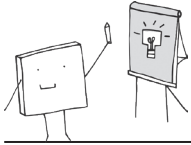
Το τελικό -ν διατηρείται πάντα στον ενικό του αρσενικού οριστικού και αόριστου άρθρου. Έτσι, δεν το μπερδεύουμε με το ουδέτερο άρθρο. Επίσης, διατηρείται στο άρθρο των, στην προσωπική αντωνυμία αυτόν, τον καθώς και στο σαν.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ: τον βράχο, τον ποιητή, τον ζωγράφο
το δέντρο, το ποίημα, το κερι
των θησαυρών, αυτόν φώναξε, σαν βρεγμένη γάτα

Πότε μπορεί να «φύγει»

Το άρθρο την, η προσωπική αντωνυμία αυτήν ή την και τα μόρια δεν και μην διατηρούν το τελικό -ν όταν η λέξη που ακολουθεί αρχίζει από φωνήεν ή από τα σύμφωνα κ, π, τ, τα δίψηφα σύμφωνα μπ, ντ, γκ, τσ, τζ και τα διπλά ξ, ψ.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ: την ξέρω, την κατσαρόλα, μην αγγίζετε
τη βαλίτσα, τη θέλω, δε φωνάζω

ΑΣΚΗΣΗ 7

■ Σβήσε το τελικό -v, όπου δε χρειάζεται:

Μην νοιάζεσαι! Θα αναλάβω εγώ την διοργάνωση της δεξίωσης.

Ρώτησε τον Νίκο, εκείνος γνωρίζει την απάντηση.

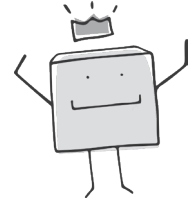
Μην σκέφτεσαι τέτοια πράγματα.

Εχθές συνάντησα την Μαρία, τον Κώστα και την Ελπίδα στον σταθμό.

Είναι εύπλαστος σαν ζυμάρι.

Τα γέλια των παιδιών γέμισαν την πλατεία.

Αυτόν τον καιρό στην Ελένη αρέσει να ασχολείται με την ζωγραφική.

Απάντηση

Μην νοιάζεσαι! Θα αναλάβω εγώ την διοργάνωση της δεξίωσης.

Ρώτησε τον Νίκο, εκείνος γνωρίζει την απάντηση.

Μην σκέφτεσαι τέτοια πράγματα.

Εχθές συνάντησα την Μαρία, τον Κώστα και την Ελπίδα στον σταθμό.

Είναι εύπλαστος σαν ζυμάρι.

Τα γέλια των παιδιών γέμισαν την πλατεία.

Αυτόν τον καιρό στην Ελένη αρέσει να ασχολείται με την ζωγραφική.

ΑΣΚΗΣΗ 8

■ Κύκλωσε το σωστό:

Μη/Μην ακούς κανέναν. Χάραξε τον/το δικό σου δρόμο.

Γιατί δε/δεν κάθεσαι κοντά στην/στη Μελίνα;

Ρώτησε τη/ την ξαδέρφη σου για τον/το σωστό συνδυασμό των χρωμάτων.

Σαν/ σα να μη μας τα λες καλά. Την/τη ξέρουμε, βλέπεις, την/τη αλήθεια.

Εχθές φτιάξαμε τη/την νοστιμότερη πίτσα του κόσμου.

Δεν/ Δε θέλω να ξέρω τίποτα για τον/ το Μανόλη. Με έχει θυμώσει πολύ.

Απάντηση

Μη / (Μην) ακούς κανέναν. Χάραξε (τον) / το δικό σου δρόμο.

Γιατί δε / (δεν) κάθεσαι κοντά στην / (στη) Μελίνα;

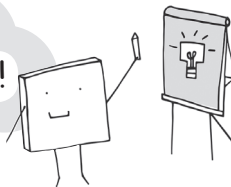
Ρώτησε τη / (την) ξαδέρφη σου για (τον) / το σωστό συνδυασμό των χρωμάτων.

(Σαν) / σα να μη μας τα λες καλά. (Την) / τη ξέρουμε, (την) / τη αλήθεια.

Εχθές φτιάξαμε (τη) / την νοστιμότερη πίτσα του κόσμου.

Δεν / (Δε) θέλω να ξέρω τίποτα για (τον) / το Μανόλη. Με έχει θυμώσει πολύ.

Όρα για επανάληψη!

1. Στο παρακάτω κείμενο να υπογραμμίσεις τις λέξεις που ανήκουν στην ίδια οικογένεια με τη λέξη «ψάρι».

Ο παππούς μου είναι ο καλύτερος ψαράς του νησιού. Μετά τη βόλτα του στα ανοικτά, επιστρέφει πάντα στο σπίτι χαρούμενος για τη μεγάλη του ψαριά. Έχει έναν τεράστιο πάγκο στην παραγορά και μία καλοφτιαγμένη ψαρόβαρκα, γεμάτη δίχτυα, καλάμια και δολώματα. Η καλύτερη στιγμή του καλοκαιριού είναι όταν ο παππούς ψαρεύει ένα από εκείνα τα αγαπημένα μου κοκκινόψαρα και η γιαγιά μάς φτιάχνει τη σπεσιαλιτέ της, μία πεντανόστιμη ψαρόσουπα.

Απάντηση

Ο παππούς μου είναι ο καλύτερος ψαράς του νησιού. Μετά τη βόλτα του στα ανοικτά, επιστρέφει πάντα στο σπίτι χαρούμενος για τη μεγάλη του ψαριά. Έχει έναν τεράστιο πάγκο στην παραγορά και μία καλοφτιαγμένη ψαρόβαρκα, γεμάτη δίχτυα, καλάμια και δολώματα. Η καλύτερη στιγμή του καλοκαιριού είναι όταν ο παππούς ψαρεύει ένα από εκείνα τα αγαπημένα μου κοκκινόψαρα και η γιαγιά μάς φτιάχνει τη σπεσιαλιτέ της, μία πεντανόστιμη ψαρόσουπα.

2. Ξέρεις την ορθογραφία των λέξεων: έτοιμος, ζήλια, θυμός και οίκος.

Μπορείς να συμπληρώσεις τα γράμματα που λείπουν, ώστε να γραφούν σωστά οι ακόλουθες λέξεις:

Θ__μωμένος, ετ__μασίες, κατ__κία, ζ__λιάρης, ζ__λεύω, ετ__μότητα, πανέτ__μος, αξιοζ__λευτος, __κολογία, θ__μώνω, θ__μικό, προετ__μασία, ετ__μόλογος, __κοσύστημα, ζ__λιαρόγατος, ευθ__μία, __κονομία

Απάντηση

Θυμωμένος, ετοιμασίες, κατοικία, ζηλιάρης, ζηλεύω, ετοιμότητα, πανέτοιμος, αξιοζήλευτος, οικολογία, θυμώνω, θυμικό, προετοιμασία, ετοιμόλογος, οικοσύστημα, ζηλιαρόγατος, ευθυμία, οικονομία

3. Να διαγράψεις τη λέξη που δεν είναι σωστά γραμμένη:

πτυχείο – πτυχίο

πορθμείο – πορθμίο

ψηφείο – ψηφίο

ζαχαροπλαστίο – ζαχαροπλαστείο

κροίο – κρύο

δείο – δύο

θηριοτροφείο – θηριοτροφίο

χειρουργίο – χειρουργείο

γελείο – γελίο

Απάντηση

πτυχείο – πτυχίο

ζαχαροπλαστίο – ζαχαροπλαστείο

θηριοτροφείο – θηριοτροφείο

πορθμείο – πορθμίο

κροίο – κρύο

χειρουργείο – χειρουργείο

ψηφείο – ψηφίο

δείο – δύο

γελοίο – γελείο

4. Βάλε τη σωστή κατάληξη στη λέξη (-ίο, -είο, -ύο) και αντιστοίχασέ τη με την κατηγορία στην οποία ανήκει.

λιμεναρχ___ •	Ουσιαστικά σε -είο που φανερώνουν τοποθεσία	• δελτ___
βιβλ___ •		• χρυσορουχ___
σχολ___ •	Ουσιαστικά σε -ιο	• βυτ___
δασαρχ___ •		• βραβ___
ηχ___ •	Εξαιρέσεις	• δ___
κρ___ •		• μαγειρ___

Απάντηση

λιμεναρχείο	Ουσιαστικά σε -είο που φανερώνουν τοποθεσία	• δελτίο
βιβλίο		• χρυσορucheίο
σχολείο	Ουσιαστικά σε -ιο	• βυτίο
δασαρχείο		• βραβείο
ηχείο	Εξαιρέσεις	• δύο
κρύο		• μαγειρείο

5. Βάλε τις ή της:

___ θείας	___ μέρες	___ Αγγελικής	___ πατάτας
___ κοπέλες	___ άνοιξης	___ πόρτες	___ σαλάτας
___ κυρίες	___ προσπάθειας	___ πετσέτες	___ φράουλας

Απάντηση

<u>της</u> θείας	<u>τις</u> μέρες	<u>της</u> Αγγελικής	<u>της</u> πατάτας
<u>τις</u> κοπέλες	<u>της</u> άνοιξης	<u>τις</u> πόρτες	<u>της</u> σαλάτας
<u>τις</u> κυρίες	<u>της</u> προσπάθειας	<u>τις</u> πετσέτες	<u>της</u> φράουλας

6. Από το παρακάτω κείμενο λείπουν τα «τις» και «της». Μπορείς να τα συμπληρώσεις;

Τα γενέθλια ___ Ελπινίκης ήταν καταπληκτικά. Ο στολισμός ___ τούρτας, ο ρυθμός ___ μουσικής, τα φαγητά ήταν όλα οργανωμένα και φτιαγμένα από τα χέρια ___ μαμάς της. ___ ώρες που περάσαμε εκεί, προλάβαμε να παίξουμε με ___ κούκλες της, να χορέψουμε και να φάμε ___ νόστιμες λικουδιές. Όταν ήρθε η ώρα να φύγουμε, ανοίξαμε τα δώρα ___, ___ ευχηθήκαμε και φύγαμε χαμογελώντας.

Απάντηση

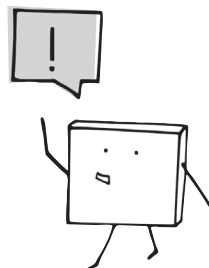
Τα γενέθλια της Ελπινίκης ήταν καταπληκτικά. Ο στολισμός της τούρτας, ο ρυθμός της μουσικής, τα φαγητά ήταν όλα οργανωμένα και φτιαγμένα από τα χέρια της μαμάς της. Τις ώρες που περάσαμε εκεί, προλάβαμε να παίξουμε με τις κούκλες της, να χορέψουμε και να φάμε τις νόστιμες λικουδιές. Όταν ήρθε η ώρα να φύγουμε, ανοίξαμε τα δώρα της, της ευχηθήκαμε και φύγαμε χαμογελώντας.

7. Βάλε το τελικό -v, όπου είναι απαραίτητο.

τη__ βούλα	τη__ ώρα	τη__ καμήλα
σα__ ψαλίδι	τω__ ρολογιών	το__ καπετάνιο
το__ παγούρι	το__ τραγουδιστή	τη__ κότα
τη__ δράση	το__ σχεδιασμό	δε__ ακούω
δε__ σκέφτομαι	μη__ φωνάζεις	μη__ κοιτάς
αυτή__ έρχεται	το__ δρόμο	τη__ μπότα

Απάντηση

τη_ βούλα	την ώρα	την καμήλα
σα_ ψαλίδι	των ρολογιών	το_ καπετάνιο
το_ παγούρι	τον τραγουδιστή	την κότα
τη_ δράση	τον σχεδιασμό	δε_ ακούω
δε_ σκέφτομαι	μη_ φωνάζεις	μη_ κοιτάς
αυτή_ έρχεται	τον δρόμο	την μπότα

8. Αντιστοίχισε τα σωστά:

άνδρα	•	τον	•	σάκο
σκύλο	•	των	•	λιμών
χωρών	•		•	τόπι
παγωτό	•	το	•	ανθρώπων
Μαρία	•		•	λαμπάδα
ταμεία	•	τη	•	ξαδέρφη
γη	•		•	φράση
κανάτα	•	την	•	δράκαινα
μπριζόλα	•		•	ζέβρα

Απάντηση

